EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 21.12.2016.
COM(2016) 880 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (SIS II) izvērtējumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1987/2006 24. panta 5. punktu, 43. panta 3. punktu, 50. panta 5. punktu un Lēmuma 2007/533/TI 59. panta 3. punktu un 66. panta 5. punktu

{SWD(2016) 450 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS* II) izvērtējumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1987/2006 24. panta 5. punktu, 43. panta 3. punktu, 50. panta 5. punktu un Lēmuma 2007/533/TI 59. panta 3. punktu un 66. panta 5. punktu

1. IEVADS

1.1. ŠENGENAS INFORMĀCIJAS SISTĒMA UN TĀS NOZĪME DALĪBVALSTU SAVSTARPĒJĀS DATU APMAIŅAS VEICINĀŠANĀ

Šengenas Informācijas sistēma (*SIS)* ir centralizēta, lielapjoma informācijas sistēma, kas atbalsta personu un priekšmetu (piemēram, ceļojuma dokumentu un transportlīdzekļu) kontroli pie Šengenas zonas ārējām robežām un stiprina tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbību starp 29 valstīm visā Eiropā.

SIS tika izveidota 1995. gadā sešās Šengenas nolīguma parakstītājās dalībvalstīs kā galvenais papildu pasākums pēc iekšējās robežkontroles atcelšanas saskaņā ar Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu[1]. Nepastāvot šādai kontrolei, dalībvalstīm bija jārisina pārrobežu noziedzības un neatbilstīgas migrācijas jautājumi. Lai saglabātu augstu drošības līmeni, dalībvalstīm bija jāatsakās no tradicionālajiem divpusējo nolīgumu un tiesiskās palīdzības konceptiem un jāizveido pielāgoti risinājumi, lai atrastu:

- trešo valstu valstspiederīgos, kuriem nav atļauts ieceļot Šengenas zonā;
- personas, kuras jāaiztur šo personu izdošanai vai nodošanai;
- bezvēsts pazudušās personas, jo īpaši bērnus;
- personas un priekšmetus diskrētām vai īpašām pārbaudēm (ceļojošus bīstamus noziedzniekus un nacionālās drošības apdraudējumu);
- personas, kuras varētu palīdzēt tiesas procesā;
- noteiktas kategorijas pazudušus vai nozagtus priekšmetus, ko meklē, lai konfiscētu vai izmantotu par pierādījumiem.

Rezultātā tika izveidota *SIS,* kurā tiek uzglabāti brīdinājumi par meklēšanā esošām personām un priekšmetiem. Tā ir tieši pieejama dalībvalstu attiecīgajām kompetentajām iestādēm, lai varētu veikt pārbaudes un izveidot brīdinājumus (sk. 1.3. iedaļu). Tajā ir iekļauti norādījumi īpašām darbībām, kas veicamas, kad ir atrasta persona vai priekšmets, piemēram, arestēt personu, aizsargāt neaizsargātu bezvēsts pazudušo personu vai konfiscēt priekšmetu, piemēram, nederīgu pasi vai zagtu automašīnu. Gadu gaitā *SIS* ir veiktas dažādas izmaiņas. Viena no galvenajām, piemēram, ir *SIS 1+* un *SISone4all*, kas ļāva pievienot jaunās valstis, kas pievienojās Šengenas zonai, kā arī uzlabota tās tehniskā darbība.

[1] 1990. gada 19. jūnija Konvencija, ar ko īsteno Šengenas Nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām.

1.2. OTRĀS PAAUDZES *SIS*

Otrās paaudzes sistēma (*SIS* II) darbību sāka 2013. gada 9. aprīlī[2]. *SIS* darbība un izmantošana ir noteikta divos galvenajos tiesību instrumentos: Regula (EK) Nr. 1987/2006[3] attiecas uz *SIS* izmantošanu, veicot tādu trešo valstu valstspiederīgo pārbaudi, kuri neatbilst iekļūšanas vai uzturēšanās Šengenas zonā kritērijiem, un Padomes Lēmums 2007/533/TI[4] attiecas uz *SIS* izmantošanu policijas un tiesu iestādēs sadarbībai krimināllietās.

Papildus sākotnējām iespējām *SIS* II ir jaunas funkcijas un priekšmetu kategorijas:

- jaunas priekšmetu brīdinājumu kategorijas — nozagti gaisa kuģi, laivas, laivu motori, konteineri, rūpniecības iekārtas, vērtspapīri un maksāšanas līdzekļi;
- iespēja veikt pieprasījumus centrālajā sistēmā pretēji iepriekšējai praksei veikt visus pieprasījumus valsts datu kopijā;
- iespēja sasaistīt brīdinājumus par personām un priekšmetiem (piemēram, brīdinājumus par meklētu personu un šīs personas izmantotu nozagtu transportlīdzekli);
- biometriskie dati (pirkstu nospiedumi un fotogrāfijas) personas identitātes apstiprināšanai;
- Eiropas apcietināšanas ordera kopija pievienota tieši brīdinājumiem par personām, kuras tiek meklētas, lai tiktu arestētas nodošanai vai izdošanai;
- informācija par ļaunprātīgi izmantotu identitāti, lai novērstu nevainīgas personas nepareizu identifikāciju identitātes viltošanas gadījumā.

Kopš 2013. gada maija *eu-LISA*[5] atbild par centrālās *SIS* II darbības pārvaldību, savukārt dalībvalstis atbild par šo valstu sistēmu darbības pārvaldību.

1.3. PIEKĻUVE *SIS* II BRĪDINĀJUMIEM

SIS II brīdinājumiem var piekļūt tikai tās iestādes, kuras ir atbildīgas par robežkontroli un citām policijas un muitas pārbaudēm, kas tiek veiktas pie Šengenas zonas ārējām robežām vai arī attiecīgās dalībvalsts teritorijā. Valsts tiesu iestādes un to koordinējošās iestādes arī var piekļūt šiem datiem.

SIS II brīdinājumiem par ieceļošanas vai uzturēšanās atteikumu un neaizpildītiem vai izdotiem personu apliecinošiem dokumentiem var piekļūt tikai iestādes, kas atbild par vīzu izsniegšanu un vīzas pieteikumu izskatīšanu, kā arī iestādes, kas atbild par uzturēšanās atļauju izsniegšanu un par tādu tiesību aktu administrēšanu, kuri attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar ES *acquis* par personu brīvu pārvietošanos. Turpmāka piekļuve *SIS* II administratīvos nolūkos tiek piešķirta transportlīdzekļus reģistrējošām iestādēm[6], kuras var

---

[2] Padome 2001. gadā nolēma ieviest otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmu, kas savu darbību sāka tikai 2013. gada 9. aprīlī, kā iemesli ir izklāstīti Eiropas Revīzijas palātas 2014. gada 19. maija īpašajā ziņojumā "Saistībā ar Eiropas Komisijas izstrādāto otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmu (*SIS II*) gūtās atziņas" (http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR14_03/SR14_03_LV.pdf).

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1987/2006 par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS* II) izveidi, darbību un izmantošanu (OV L 381, 28.12.2006., 4. lpp.).

[4] Padomes 2007. gada 12. jūnija Lēmums 2007/533/TI par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS* II) izveidi, darbību un izmantošanu (OV L 205, 7.8.2007., 63. lpp.).

[5] Eiropas Aģentūra lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā *(eu-LISA).*

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1986/2006 par dalībvalstu dienestu, kas ir atbildīgi par transportlīdzekļu reģistrācijas apliecību izsniegšanu, piekļuvi otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmai (*SIS* II) (OV L 381, 28.12.2006., 1. lpp.).

piekļūt tikai brīdinājumiem par nozagtiem transportlīdzekļiem, numura zīmēm un transportlīdzekļu reģistrācijas dokumentiem.

Dalībvalstīm ir jāpamato iestādes piekļuve *SIS* iekļautajiem datiem. Atbilstīgi tiesību aktu prasībām tās katru gadu iesniedz *eu-LISA* publicēšanai sarakstu, kur norādītas iestādes un brīdinājumu kategorijas, kurām tās var piekļūt. Saskaņā ar aplēsēm patlaban dalībvalstīs, kurās darbojas *SIS* II, ir aptuveni divi miljoni galalietotāju.

EIROPOLAM un *EUROJUST* ir piekļuve noteiktām *SIS* II brīdinājumu kategorijām atbilstīgi to atbildības jomai.

1.4. *SIS* II TERITORIĀLAIS TVĒRUMS

Lai gan *SIS* II patlaban darbojas 29 Šengenas zonas valstīs, tās teritoriālais tvērums atšķiras, jo ne visas dalībvalstis, kas piedalās *SIS*, piemēro Šengenas *acquis* (Šengenas tiesību aktu kopumu) pilnā apmērā. 26 valstis pilnīgi piemēro Šengenas *acquis* un izmanto *SIS* II visiem regulā un direktīvā noteiktajiem nolūkiem.

- 22 ES dalībvalstis: Beļģija, Čehijas Republika, Dānija, Vācija, Igaunija, Grieķija, Spānija, Francija, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Ungārija, Malta, Nīderlande, Austrija, Polija, Portugāle, Slovēnija, Slovākija, Somija, Zviedrija;
- 4 Šengenas asociētās valstis ārpus Eiropas Savienības: Islande, Lihtenšteina, Norvēģija un Šveice.

Bulgārija un Rumānija pagaidām vēl nepiemēro Šengenas *acquis* pilnā apmērā, taču *SIS* II šajās valstīs darbojas tiesībaizsardzības iestāžu sadarbības nolūkā. Tās izmantos *SIS* ārējo robežu kontrolei, tiklīdz spēkā stāsies lēmums par iekšējo robežu kontroles atcelšanu.

Kipra un Horvātija vēl nepiemēro Šengenas *acquis* pilnā apmērā, un vēl nav pārbaudīta atbilstība nepieciešamiem kritērijiem visu *acquis* daļu piemērošanai. Patlaban valstis veic sagatavošanās darbus integrācijai *SIS*.

Tā kā *Apvienotā Karaliste* Šengenas *acquis* piedalās tikai daļēji, tā izmanto *SIS* II tikai tiesībaizsardzības iestāžu sadarbības nolūkā. *Īrija* gatavojas integrēties *SIS* II tiesībaizsardzības iestāžu sadarbības nolūkā.

1.5. KĀ *SIS* II DARBOJAS DALĪBVALSTĪS?

Atkarībā no *SIS* II tehniskās ieviešanas valsts līmenī dalībvalstis datu meklēšanas nolūkā var veikt pieprasījumus vai nu centrālajā *SIS*, vai valsts kopijā, vai arī abās vietās. Pamatā *SIS* II ir pieejama tās galalietotājiem caur valsts sistēmu. Piemēram, dalībvalsts tiesībaizsardzības vai robežkontroles iestādes meklēs meklēto personu vai priekšmetu attiecīgajās valsts datubāzēs un paralēli arī *SIS* II. Lielākajā daļā dalībvalstu meklēšana tiek veikta, izmantojot vienotu meklēšanas saskarni. Pateicoties šādai integrēšanai galalietotāju ikdienas darbā, ir sasniegts augsts *SIS* II izmantošanas līmenis[7]. Tādējādi ir būtiski sekmēta operatīvā darbība *SIS* II iesaistītajās dalībvalstīs[8], pateicoties tikai informācijas pieejamībai pāri valstu robežām.

SIS II uzglabātie personas dati ir tāda informācija, kas nepieciešama, lai personu atrastu, apstiprinātu tās identitāti (tagad arī iekļauta fotogrāfija un pirkstu nospiedumi, kur tas ir iespējams), kā arī cita būtiska informācija par brīdinājumu (tostarp par veicamo darbību).

[7] Komisijas dienestu darba dokumenta 7.2. iedaļa.
[8] Komisijas dienestu darba dokumenta 7.3. iedaļa.

Tiklīdz tas tehniski būs iespējams, pirkstu nospiedumus varēs izmantot arī personas identitātes *noteikšanai*, pamatojoties uz biometrisko identifikatoru (galvenokārt pirkstu nospiedumiem), līdzšinējās identitātes *apstiprināšanas* vietā. Lai to veicinātu, tiek izstrādāts projekts ieviest centrālajā *SIS* II automatizētu pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmu (*AFIS*).

2. IZVĒRTĒJUMA MĒRĶI

Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1987/2006[9] un Padomes Lēmumu 2007/533/TI[10] trīs gadus pēc *SIS* II darbības sākšanas 2013. gada 9. aprīlī Komisija ir sagatavojusi plaša mēroga vispārēju izvērtējumu atbilstīgi turpmāk norādītajiem mērķiem katrai jomai.

2.1. REGULAS (EK) NR. 1987/2006 50. PANTA 5. PUNKTS UN PADOMES LĒMUMA 2007/533/TI 66. PANTA 5. PUNKTS)

Izvērtējuma mērķis ir centrālā *SIS* II; papildinformācijas divpusējā un daudzpusējā apmaiņa starp dalībvalstīm; sasniegto rezultātu analīze salīdzinājumā ar mērķiem, izvērtējums par to, vai pamatojums joprojām ir spēkā; izvērtējums par šā lēmuma/regulas piemērošanu saistībā ar centrālo *SIS* II; centrālās *SIS* II drošība un turpmāko darbību iespējamā ietekme.

2.2. REGULAS (EK) NR. 1987/2006 24. PANTA 5. PUNKTS (BRĪDINĀJUMI PAR IECEĻOŠANAS VAI UZTURĒŠANĀS ATTEIKUMU)

Izvērtējuma mērķis ir šā panta piemērošanas pārskatīšana; vajadzīgo priekšlikumu iesniegšana šā panta grozījumiem, lai panāktu brīdinājumu izdošanas kritēriju lielāku saskaņotību.

2.3. REGULAS (EK) NR. 1987/2006 43. PANTS UN PADOMES LĒMUMA 2007/533/TI 59. PANTS (TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI)

Izvērtējuma mērķis ir katras dalībvalsts normu salīdzināšana un pārskatīšana šādos jautājumos: a) personas iespēja vērsties tiesā vai saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem kompetentajā iestādē, lai saistībā ar brīdinājumu, kas attiecas uz konkrēto personu, iegūtu piekļuvi informācijai, labotu, dzēstu vai iegūtu to vai saņemtu kompensāciju, un b) savstarpēja lēmumu īstenošana citās dalībvalstīs.

3. IZVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRA

Migrācijas un iekšlietu ĢD veica izvērtējumu iekšēji, izmantojot statistikas atskaites, pētījumus, aptaujas, intervijas, kā arī šim nolūkam paredzētas tikšanās un darbseminārus.

Papildus publiskiem ziņojumiem nepieciešamiem statistikas datiem *eu-LISA* vāc statistikas datus par *SIS* II izmantošanu un sistēmas veiktspēju. Dalībvalstis vāc statistikas datus par papildinformācijas apmaiņu un saņemto pozitīvu atbilžu skaitu par brīdinājumiem. Juridiski un tehniski *SIS* II jau sākotnēji tika izveidota, lai nodrošinātu statistikas datus par tās lietojumu un efektivitāti.

Attiecībā uz *SIS* II tehniskajiem un darbības pārvaldības aspektiem *SIS* II Lēmuma 66. panta 4. punktā norādītais un *eu-LISA* sniegtais ziņojums tika iekļauts vispārējā izvērtējumā[11].

[9] Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1987/2006 par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS* II) izveidi, darbību un izmantošanu.

[10] Padomes 2007. gada 12. jūnija Lēmums 2007/533/TI par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS* II) izveidi, darbību un izmantošanu.

Ziņojumā aprakstīta centrālās *SIS* II un tīkla tehniskā funkcionēšana, tostarp to drošība, sākot no darbības sākšanas 2013. gada 9. aprīlī, līdz 2014. gada 31. decembrim. Raugoties nākotnē, lai rastu risinājumus virknei dalībvalstu izvirzīto tehnisko jautājumu, Komisija sāka pētījumu[12] par iespējamiem *SIS* II arhitektūras uzlabojumiem, lai padarīto to rentablāku, uzlabotu darbības nepārtrauktību, risinātu jautājumus saistībā ar sistēmas izmantošanas palielināšanos un dažādām nākotnē nepieciešamām darbībām, jo īpaši pirkstu nospiedumiem.

Centrālās *SIS* II drošība tika izvērtēta, apvienojot *eu-LISA* ziņojumu par centrālo *SIS* II un attiecīgās Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja 2014. gada centrālā *SIS* revīzijas iedaļas[13].

Izvērtējumā tika skatīti neatbildētie jautājumi par *SIS* II tehniskajiem un darbības aspektiem. Jautājumos tika aptvertas darbības un juridiskās problēmas, taču arī atbildes tika novērtētas un sniegtas, pamatojoties uz pieciem galvenajiem vērtēšanas kritērijiem, proti: efektivitāte, lietderīgums, saskanība, nozīmīgums un ES pievienotā vērtība.

Lai vāktu datus, kas palīdzētu izvērtēt brīdinājumus par ieceļošanas vai uzturēšanās atteikumu izmantošanu un konsultācijas procedūras, dalībvalstīm tika uzdota virkne jautājumu, izmantojot Komisijas vadīto Eiropas migrācijas tīklu.

Iedaļas par divpusēju un daudzpusēju informācijas apmaiņu, rezultātu analīzi un turpmāko darbību ietekmi, kā arī izvērtējumu par to, vai pamatojums joprojām ir spēkā, tika pabeigtas, izmantojot statistikas datu analīzi, svarīgāko ieinteresēto personu aptaujas un klātienes apspriedēs ar valstu policijas iestādēm.

Iedaļā par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir iekļauti galvenie *SIS* II uzraudzības koordinācijas grupas sniegtā ziņojuma punkti un informācija, kas iegūta no anketām ar mērķtiecīgi izstrādātiem jautājumiem. Sīkāk izstrādāti jautājumi par specifiskām jomām tika nosūtīti valstu kontaktpunktiem.

Komisijas dienestu darba dokumentā apkopoti plaši pierādījumi novērtējuma veikšanai. Šajā ziņojumā ir ietvertas atsauces uz dienestu darba dokumentā iekļauto sīkāko informāciju.

4. IZVĒRTĒJUMA KONSTATĒJUMI

4.1. SVARĪGĀKO KONSTATĒJUMU IEVADS

SIS II ir operētājsistēma, kas nevar būt statiska un kas ir parādījusi acīmredzamas sekmes, ņemot vērā radušos sarežģītos jautājumus. Tādējādi izvērtējumā tika analizēta ne tikai pašreizējā veiktspēja, bet arī nākotnes perspektīvas, prognozējot svarīgākās attīstības tendences tehnoloģijas, darba apjoma pārvaldības, individuālo tiesību aizsardzības un labāku darbības rezultātu sasniegšanas jomās.

Lai gan ir būtiskās sekmes un *SIS* II izmantošana devusi ES pievienoto vērtību, kā arī sistēmai ir nemainīgi būtiska nozīme nopietno drošības un migrācijas izaicinājumu jomā, ar ko Eiropa saskaras, Komisija ir identificējusi noteiktus risināmus jautājumus. Šie daudzie jautājumi

---

[11] *eu-LISA* tehniskais ziņojums par centrālās *SIS* II funkcionēšanu. http://www.eulisa.europa.eu/Publications/Reports/SIS%20II%20Technical%20Report%202015.pdf

[12] Eiropas Komisijas NOBEIGUMA ZIŅOJUMS – *ICT Impact Assessment of Possible Improvements to the SIS II Architecture 2016* ("Iespējamo *SIS* II arhitektūras uzlabojumu IKT ietekmes novērtējums 2016)".

[13] Ziņojums par pārbaudi saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 47. panta 2. punktu par Šengenas Informācijas sistēmu II (*SIS* II), ko pārvalda Eiropas Aģentūra lielapjoma IT sistēmām (*eu-LISA*), lietas atsauce: 2014-0953.

attiecas gan uz tehniskām detaļām, gan iespējamiem grozījumiem tiesību instrumentos, tādēļ dokumentā tiks sniegts plašs pārskats.

4.2. VAI *SIS* II IR SASNIEGUSI SAVUS MĒRĶUS UN DEVUSI ES PIEVIENOTO VĒRTĪBU?

4.2.1. Ar *SIS* II izmantošanu saistītie rezultāti

Šajā iedaļā ir sniegts pārskats par rezultātiem, kas sasniegti, dalībvalstīm izmantojot *SIS* II un sadarbojoties, izmantojot *SIRENE* biroju, kopš tās darbības sākšanas. Tik milzīgs pozitīvo rezultātu apjoms vienkārši nebūtu bijis iedomājams divpusējas sadarbības ietvaros. Tikai 2015. gadā vien kompetentās iestādes pārbaudīja personu un priekšmetu datus ar *SIS* II iekļauto informāciju gandrīz 2,9 miljardos gadījumu. Patlaban sistēmā ir vairāk 69 miljoni brīdinājumu. Lai izveidotu, atjauninātu vai dzēstu brīdinājumus par personām vai priekšmetiem vai pagarinātu brīdinājuma termiņu, 2015. gadā tika veikti vēl 20,7 miljoni transakciju.

"Saņemtās pozitīvās atbildes" *SIS* II izpratnē nozīmē, ka persona vai priekšmets ir atrasti citā dalībvalstī un ir pieprasīta brīdinājumā noteiktās darbības izpilde. Laikposmā no *SIS* II darbības sākšanas 2013. gada 9. aprīlī līdz 2015. gada beigām tika saņemts **vairāk nekā 371 000 pozitīvu atbilžu** (vidēji vairāk nekā 370 dienā).

Tādējādi:

- vairāk nekā 25 000 personu ir arestētas tiesāšanai citā dalībvalstī;
- vairāk nekā 79 000 personu ir atteikta ieceļošana vai uzturēšanās Šengenas zonā (uz kurām jau bija attiecināms lēmums atteikt atļauju ieceļot vai uzturēties);
- vairāk nekā 12 000 bezvēsts pazudušu personu ir atrasti, kad tās šķērsoja citas dalībvalsts robežu;
- vairāk nekā 83 000 personu ir atrasti, lai sniegtu palīdzību kriminālprocesā. Gadījumos, kad policija tiesu iestāžu vārdā ir izveidojusi brīdinājumu, pastāv problēma, ka pēc pozitīvas atbildes saņemšanas brīdinājums netiek laikus izdzēsts;
- atrasti vairāk nekā 72 000 ceļojošu bīstamu noziedznieku un citu drošību apdraudošu personu;
- atrisināts vairāk nekā 97 000 lietu, kas saistītas ar nozagtiem mehāniskajiem transportlīdzekļiem, ļaunprātīgu identitātes vai ceļojuma dokumentu izmantošanu, nozagtiem šaujamieročiem, nozagtām numura zīmēm un citu nozaudētu vai nozagtu īpašumu. Savukārt tādās kategorijās kā banknotes, vērtspapīri un maksāšanas līdzekļi novērojams zems veiksmīgu atrisinājumu līmenis par spīti lielajam brīdinājumu skaitam.

Turklāt attiecībā uz visām iepriekš aprakstītajām brīdinājumu kategorijām vērojams stabils saņemto pozitīvo atbilžu skaita pieaugums. Vien 2014.–2015. gadā *SIS* galalietotāji panāca:

- 27 % pieaugumu attiecībā uz arestiem personas izdošanai vai nodošanai;
- 18 % pieaugumu attiecībā uz to personu atrašanas gadījumiem, kurām atteikta ieceļošana vai uzturēšanās Šengenas zonā;
- 44 % pieaugumu attiecībā uz bezvēsts pazudušo personu atrašanas gadījumiem;
- 10 % pieaugumu attiecībā uz kriminālās tiesvedības procedūrās iesaistītu personu atrašanu;
- 43 % pieaugumu attiecībā uz ceļojošu bīstamu noziedznieku un tādu personu atrašanu, kas rada drošības apdraudējumu;

- 18 % pieaugumu tādu lietu atrisināšanā, kas saistītas ar nozagtiem mehāniskajiem transportlīdzekļiem, ļaunprātīgu identitātes vai ceļojuma dokumentu izmantošanu, nozagtiem šaujamieročiem, nozagtām numura zīmēm un citu nozaudētu vai nozagtu īpašumu[14].

4.2.2. *SIRENE* biroji

No visām Eiropas tiesībaizsardzības iestāžu sadarbības formām ar *SIS* II brīdinājumiem saistītā saziņa neapšaubāmi ir plašākā. *SIS* II tiek uzglabāti pietiekami dati, lai ļautu priekšposteņa darbiniekiem identificēt personu vai priekšmetu, tiklīdz tiek saņemta pozitīva atbilde par brīdinājumu. Tomēr dalībvalstīm ir savstarpēji jākonsultējas par noteiktās lietas apstākļiem, un šādu saziņu veic *SIRENE* biroji[15]. Katrā valstī, kas izmanto *SIS* II, ir *SIRENE* birojs, kas izveidots kā vienots valsts kontaktpunkts saziņai par *SIS* II brīdinājumiem. Šie *SIRENE* biroji sniedz nepieciešamo papildinformāciju par brīdinājumiem un koordinē ar brīdinājumiem saistītās darbības, pamatā izmantojot strukturētas elektroniskās "veidlapas", strikti reglamentētas procedūras un šim nolūkam paredzētu drošu datortīklu.

2015. gadā *SIRENE* biroji nosūtīja un saņēma vairāk nekā 1,8 miljonus veidlapu[16], kas bija par 27 % vairāk salīdzinājumā ar 2014. gadu. *SIRENE* biroji ir atbildīgi arī par datu kvalitāti un pārrobežu darbības koordinēšanu.

SIRENE biroji ir svarīga *SIS* darbības sastāvdaļa, un tiem ir būtiska nozīme efektīvas informācijas apmaiņas nodrošināšanā. Efektivitāti palielina pastāvīgās apmācību programmas gan valstu, gan Eiropas līmenī. *SIRENE* biroju darbība ir paraugs citiem tiesībaizsardzības iestāžu sakaru kanāliem.

Lai *SIRENE* biroji varētu nodrošināt efektīvu divpusējās un daudzpusējās papildinformācijas apmaiņu starp dalībvalstīm, informēt par saņemtajām pozitīvajām atbildēm un veikt nepieciešamās procedūras likumiskajā termiņā (parasti 12 stundu laikā, tomēr saistībā ar brīdinājumiem par diskrētām un īpašām pārbaudēm, kad nepieciešams tūlītējs ziņojums, tas ir jādara nekavējoties), ir nepieciešams atbilstošs personāls un tehniskā atbalsta līmenis. Izvērtējumā tika uzsvērts būtiskais veidlapu apmaiņas skaita pieaugums saistībā ar saņemto pozitīvo atbilžu skaita pieaugumu un diskrēto un īpašo brīdinājumu plašo izmantojumu, jo īpaši attiecībā uz darbībām, kas saistītas ar terorismu. Lai gan veidlapu apmaiņas apjoms būtiski pieauga 2015. gadā, *SIRENE* biroju personāla skaits ir saglabājies nemainīgs. Tas lika dažām dalībvalstīm izvirzīt darba prioritātes un pārkāpt obligāto 12 stundu reakcijas laiku, kā rezultātā vairāki *SIRENE* biroji ar grūtībām spēja efektīvi darboties[17].

4.2.3. Secinājumi

Komisija kopumā secina, ka *SIS* pamatojums joprojām ir spēkā, tomēr turpmāk kopā ar dalībvalstīm ir rūpīgi jāstrādā, lai precizētu, kā izmantojami brīdinājumi par priekšmetiem gadījumos, kad ir mazs lietojums vai maz panākumu vai kad brīdinājums netiek laikus dzēsts. Ir pārliecinoši pierādījumi tam, ka ir veiksmīgi sasniegti (proti, saņemtas pozitīvas atbildes) izvirzītie mērķi (brīdinājumu izdošana).

---

[14] Komisijas dienestu darba dokumenta 7. iedaļa.

[15] *SIRENE* tulkojumā no angļu valodas nozīmē "papildinformācijas pieprasījums par valsts ziņojumiem" (*Supplementary Information Request at the National Entry*).

[16] Informācijas nosūtīšana var būt gan divpusēja, gan daudzpusēja. Tā kā katrā *SIRENE* "veidlapā" ir uzdevums gan sūtītājam, gan saņēmējam, darba apjomā tiek ieskaitītas gan nosūtītās, gan saņemtās veidlapas.

[17] Komisijas dienestu darba dokumenta 12.2. un 17.4. iedaļa.

SIS II veido nozīmīgu ES pievienoto vērtību, jo tik liela mēroga pārrobežu tiesībaizsardzības iestāžu sadarbība nebūtu iespējama bez šīs datubāzes. Neviena cita tiesībaizsardzības iestāžu sadarbības sistēma nerada tik daudz pozitīvu rezultātu un nespēj apstrādāt šādu informācijas plūsmu reāllaikā tā, lai gadu no gada pieaugtu pozitīvu atbilžu skaits visās brīdinājumu kategorijās.

4.3. VAI *SIS* II SASNIEDZA SAVUS MĒRĶUS EFEKTĪVI, UN VAI TĀ IR GATAVA JAUNIEM IZAICINĀJUMIEM?

SIS II pamatprincips nosaka, ka galalietotājiem ir pieejama informācija ar precīzām norādēm par to, ko darīt un kur vērsties, lai saņemtu diennakts palīdzību (*SIRENE* birojos). Komisija uzskata, ka šī koncepcija ir ļoti efektīva.

Lai saglabātu šādu efektivitātes līmeni, Komisija ir formulējusi stratēģiskus un detalizētus konstatējumus par to, kam jāpievērš uzmanība un kas jāuzlabo tehniskajā, organizatoriskajā un darbības jomā. Šā ziņojuma lakonisma nolūkā konstatējumi ir apkopoti vispārējās tēmās.

4.3.1. Ir jāsaglabā *SIS* II elastīgums un spēja ātri ieviest jaunas izmaiņas darbībā

SIS II tiesību instrumentos ir noteiktas *SIS* II pamatprasības un tās darbības principi, savukārt sīkākas procedūras ir izklāstītas īstenošanas noteikumos[18]. Tādējādi ir nodrošināts elastīgs satvars, kas jau iepriekš ir ļāvis efektīvi juridiski un tehniski iejaukties, lai veicinātu informācijas apmaiņu, jo īpaši attiecībā uz ceļojošām personām, kas tiek turētas aizdomās par teroristiskiem nodarījumiem, un dzimumnoziedzniekiem. Tomēr grūtības rada izmaiņu pārvaldības process, jo tehniskās izmaiņas bieži vien ir jāintegrē valstu tiesībaizsardzības iestāžu vai imigrācijas sistēmās.

Secinājums: lai gan ar terorismu saistīto izmaiņu ātra ieviešana bija atzīstams panākums, ir skaidrs, ka nākotnē gan centrālā, gan valstu līmenī ir jābūt pieejamiem tehniskiem, finanšu un līgumiskiem resursiem, lai procesu varētu veikt ātrāk un efektīvāk[19].

4.3.2. Jāuzlabo darbības nepārtrauktība

SIS II tehniskā arhitektūra ļauj dalībvalstīm izvēlēties savu valsts kopiju vai arī izmantot centrālo *SIS* II[20] pieprasījumu veikšanai. Piecās dalībvalstīs, kurām nav valsts kopijas, ir nopietns risks, ka tīkla pārrāvuma vai centrālās *SIS* II nepieejamības gadījumā tām nav alternatīvas un tādējādi piekļuve *SIS* II brīdinājumiem būtu pilnīgi pārtraukta. Dalībvalstīm, kurām ir valsts kopija, arī būtu jānodrošina atbilstīgi darbības nepārtrauktības risinājumi, izveidojot dublējuma sistēmu vai arī atļaujot saviem galalietotājiem veikt meklējumus tieši centrālajā *SIS* II.

Secinājums: darbības nepārtrauktība ir jānodrošina centrālajā līmenī un jāizvairās no centrālās *SIS* II dīkstāves. Tiks izskatīti tehniskie risinājumi, lai samazinātu pārslēgšanas laiku no

[18] Piemēram, Komisijas 2016. gada 12. jūlija Īstenošanas Lēmums (ES) 2016/1209, ar ko aizstāj pielikumu Īstenošanas Lēmumam 2013/115/ES par *SIRENE* rokasgrāmatu un citiem īstenošanas pasākumiem otrās paaudzes Šengenas informācijas sistēmai (*SIS* II) (izziņots ar dokumenta numuru C(2016) 4283) (OV L 201, 28.7.2016, 35. lpp.) un tehniskie dokumenti (Sīki izstrādātas tehniskās specifikācijas un Saskarsmes kontroles dokuments).

[19] Komisijas dienestu darba dokumenta 6.2.1. iedaļa.

[20] *CS-SIS* ir tehniskā atbalsta funkcija, kurā ietverta centrālā *SIS* II datubāze.

centrālās *SIS* II uz tās dublējuma vietni, jo pašreizējās tehniskās iespējas un procedūras neatbilst gaidāmajiem sistēmas pieejamības standartiem[21].

4.3.3. Veicot pieprasījumu valsts sistēmā, ne vienmēr automātiski tiek veikts pieprasījums *SIS* II, un galalietotājam ir jāveic papildu darbība

Lai gan 2015. gadā kompetentās iestādes pieslēdzās *SIS* II 2,9 miljardus reižu, kas ir par vienu miljardu vairāk nekā 2014. gadā, sistēmas lietojums ir nevienmērīgs. Ikgadējos statistikas datos ir redzams, ka dažas dalībvalstis un dalībvalstu iestādes, veicot pieprasījumu valsts policijas vai imigrācijas datubāzēs, neveic automātiski pieprasījumus *SIS* II, kas nozīmē, ka tām ir jāveic atsevišķs pieprasījums *SIS* II, kas ne vienmēr tiek izdarīts.

Secinājums: ņemot vērā to, ka noziedzība arvien vairāk pieaug Eiropas mērogā, dalībvalstīm jānodrošina, ka katru reizi, kad tiek pārbaudītas valsts datubāzes, paralēli tiek pārbaudīta arī *SIS* II[22]. Komisija nodrošinās, ka Šengenas izvērtējuma mehānismā šim jautājumam tiks pievērsta uzmanība.

4.3.4. *SIS* II pārbaude pie ārējām robežām

Šengenas Robežu kodekss[23] nosaka pienākumu pārbaudīt, jo īpaši salīdzināt datus ar *SIS II*, lai pārliecinātos, ka trešo valstu valstspiederīgie, kas ieceļo Šengenas zonā "neapdraud kādas dalībvalsts politiku, iekšējo drošību, sabiedrības veselību vai starptautiskas attiecības"[24]. Dažu dalībvalstu robežsargi nesalīdzina visu trešo valstu valstspiederīgo ceļojuma dokumentus ar lidostas datubāzēm. Tika novērots, ka dažu dalībvalstu robežsargi neveica sistemātisku visu trešo valstu valstspiederīgo kontroli, bet izmantoja riska novērtējuma metodi. Riska novērtējuma metode būtu piemērojama tikai to ES pilsoņu datu salīdzināšanai ar *SIS* II, kuri ieceļo ES [25]. [26] [27]. Citos gadījumos robežsargu izmantoto lietojumprogrammatūru tehniskās kļūmes var izraisīt nepietiekamu salīdzināšanu ar *SIS* II.

Secinājums: atbilstīgi tiesiskās paļāvības principam dalībvalstīm ir pietiekamā apjomā jāveic datu salīdzināšana ar *SIS* II pie ārējām robežām. Komisija nodrošinās, ka Šengenas izvērtējuma mehānismā šim jautājumam tiks pievērsta uzmanība.

4.3.5. Jaunās brīdinājumu kategorijas vai jaunās funkcijas (pirkstu nospiedumi, fotogrāfijas, Eiropas apcietināšanas orderis, saites, ļaunprātīgi izmantotās identitātes paplašinājums) nav pilnīgi ieviestas un redzamas galalietotājiem pretēji *SIS* II tiesību instrumentos noteiktajam[28]

Šis trūkums mazina sistēmas efektivitāti, jo galalietotāji nevar konstatēt visus lietas apstākļus un var pat nesaņemt būtisku informāciju. Ierēdņi zaudē laiku, jo trūkstošās informācijas

---

[21] Komisijas dienestu darba dokumenta 6.2.1. iedaļa.

[22] Komisijas dienestu darba dokumenta 6.2. iedaļa

[23] Eiropas Parlaments un Padomes 2016. gada 9. marta Regula (ES) 2016/399 par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV L 77, 23.3.2016, 1. lpp.).

[24] Regulas (ES) 2016/399 8. panta 3. punkta a) apakšpunkta vi) punkts.

[25] Saskaņā ar pašreiz piemērojamiem Šengenas Robežu kodeksa noteikumiem (8. panta 2. punkts).

[26] Komisija tomēr 2015. gada 15. decembrī pieņēma priekšlikumu attiecībā uz pārbaužu pastiprināšanu attiecīgajās datubāzēs pie ārējām robežām. Šajā priekšlikumā īpaši paredzēts, ka pārbaudēs tiek sistemātiski salīdzināti ar *SIS* II to personu dati, kurām ir tiesības uz brīvu pārvietošanos (COM (2015) 670 *final*).

[27] Komisijas dienestu darba dokumenta 15.1. un 16.1. iedaļa.

[28] Paralēli 3. panta a) un c) apakšpunktiem, tos lasot saistībā ar Regulas (EK) Nr. 1987/2006 20. panta 3. punktu un Padomes Lēmumu 2007/533/TI.

iegūšanai viņiem ir jāsazinās ar *SIRENE* biroju. Daudzos gadījumiem viņiem nav tiesību aizturēt personu, uz kuru attiecas brīdinājums, bet kuru nevar pienācīgi identificēt. Dažām dalībvalstīm nav iespēju pievienot saviem brīdinājumiem fotogrāfijas un pirkstu nospiedumus[29].

Turklāt, ņemot vērā viltotu identitāšu izmantošanas pieaugumu, ir pienācīgi ātri jāpievieno *SIS* II plānotā automatizētā pirkstu nospiedumu identifikācijas funkcija, lai tiktu mainīta pašreizējā situācija, kad pirkstu nospiedumi tiek izmantoti tikai personas identitātes apstiprināšanai, uz panākta situācija, kad personas identitāte var tikt noteikta tikai un vienīgi pēc pirkstu nospiedumiem[30].

Secinājums: Komisija iesniegs priekšlikumu par to, lai galalietotājiem tiktu nodrošināta piekļuve visām nepieciešamajām funkcijām.

4.3.6. Slikta datu kvalitāte ir būtiska problēma *SIS* II izmantošanā

Veidojot brīdinājumus, dalībvalstis dažkārt ievada nepareizu vai nepilnīgu informāciju (piemēram, nepilnu vārdu vai vārdu dokumenta numura vietā). Sliktas kvalitātes datu ievades sekas ir tādas, ka, sistēmā veicot pieprasījumu, nevar atrast personu vai priekšmetu vai arī personu nav iespējams pareizi identificēt, pamatojoties uz šādiem datiem. Saskaņā ar *SIS* II tiesību instrumentu prasībām datu kvalitāte ir dalībvalstu atbildība[31]. Tādēļ dalībvalstīm ir pienākums izveidot efektīvu valsts līmeņa mehānismu datu kvalitātes kontrolei, tomēr ne visas dalībvalstis to ir paveikušas.

Komisija arī centīsies noteikt *eu-LISA* uzdevumu datu kvalitātes kopējo problēmu norādīšanā.

4.3.7. Vairākas dalībvalstis nav ieviesušas visas centrālās *SIS* II sniegtās meklēšanas kombinācijas

Vairākas dalībvalstis izmanto "precīzas atbilstības" prasījumus (nevis daļējas atbilstības prasījumus). Dažkārt tam par iemeslu ir valsts datu aizsardzības tiesību akti, kuros paredzēts, ka dalībvalstīm vienmēr ir jāievada vārds, uzvārds un dzimšanas datums, lai nosūtītu pieprasījumu par personu. (Tas attiecas uz divām dalībvalstīm). Tādēļ dažas dalībvalstis nevar atrast brīdinājumus, kuros trūkst datu vai ir nepilnīgi ievadīts vārds vai dzimšanas datums. Līdzīga problēma ir arī attiecībā uz dažiem pieprasījumiem par priekšmetiem. Vienā dalībvalstī galalietotāji var veikt pieprasījumus par priekšmetiem, tikai izmantojot precīzus parametrus. Tas nozīmē, ka šādos gadījumos neuzrādīsies brīdinājumi, kuros atgūtā priekšmeta identifikācijas numurs ir neskaidrs vai ir bijuši mēģinājumi to iznīcināt[32].

Komisija arī iesniegs priekšlikumu, lai nodrošinātu, ka pilnvērtīga apjoma centrālās *SIS* II vaicājumu rīka iespēja tiek kopēta valstu līmenī.

4.3.8. Dažās dalībvalstīs galalietotāji nevar izmantot *SIS* II pilnā apjomā

Šāda situācija var rasties, ja nav izpildīts viens vai vairāki šādi kritēriji:

- skaidri norādījumi uz ekrāna galalietotājiem par veicamo darbību;
- obligātās procedūras pēc atbilstības konstatēšanas, tostarp atbilžu ziņošana, un

[29] Komisijas dienestu darba dokumenta 16.1. iedaļa.
[30] Komisijas dienestu darba dokumenta 6.1., 6.2.1., 6.2.2., 13.1. un 14.1. iedaļas.
[31] Regulas (EK) Nr. 1987/2006 34. panta 1. punkts un Padomes Lēmuma 2007/533/TI 49. panta 1. punkts.
[32] Komisijas dienestu darba dokumenta 16. iedaļa.

- pietiekama apmācība par sistēmas izmantošanu[33].

Secinājums: Komisija pārliecināsies, ka Šengenas izvērtējuma mehānismā uzmanība tiek pievērsta attiecīgo norādījumu, procedūru un apmācības īstenošanai.

4.3.9. *SIS* II efektivitātes ierobežojumi nelikumīgās migrācijas apkarošanā

Brīdinājumi par ieceļošanas vai uzturēšanās atteikumu tiek izsniegti par trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir liegts ieceļot vai uzturēties Šengenas zonā saskaņā ar kompetentās valsts tiesas vai iestādes lēmumu. Izvērtējumā bija redzams, ka ir situācijas, kurās dalībvalsts var lemt par tiesību ieceļot vai uzturēties tās teritorijā piešķiršanu personai, neraugoties uz to, ka pastāv citas dalībvalsts ieceļošanas atteikuma brīdinājums, — tas iespējams pat tad, ja nav nekādu juridisko izņēmumu. Tādējādi netiek sistemātiski panākta šādu brīdinājumu spēkā esība visā ES. Turklāt dalībvalstis ir ziņojušas par trūkumiem procedūrā un ar šādiem brīdinājumiem saistītās informācijas apmaiņas kvalitātē, jo īpaši saistībā ar konsultācijas procedūru[34].

Ir acīmredzams, ka saskaņošanas trūkums konsultāciju procedūrā un lēnā atbilžu sniegšana rada būtiskas problēmas gan operatīvajam personālam, gan attiecīgajam indivīdam.

Izvērtējumā tika uzsvērts, ka šajā brīdinājumu kategorijā kopējais to gadījumu skaits, kuros pieprasīto darbību nebija iespējams veikt, t. i ., atteikt ieceļošanu vai uzturēšanos, ir augstākais no visām *SIS* II brīdinājumu kategorijām[35]. *SIS* II efektīvi "identificē un atrod" brīdinājumu subjektus, taču atšķirīgā un nereti mulsinošā ieceļošanas aizliegumu un uzturēšanās atļauju tiesību normu interpretācija apdraud sistēmas efektivitāti un lietderību ES līmenī, radot nekonsekvenci.

Secinājums: Komisija iesniegs priekšlikumu procedūru saskaņošanai attiecībā uz brīdinājumiem par ieceļošanas vai uzturēšanās atteikumu.

4.3.10. Juridiskajā pamatā ir jāpārskata noteikumi par datu aizsardzību, lai atspoguļotu ES datu aizsardzības jaunāko reformu[36]

Izvērtējumā redzams, ka attiecībā uz īstenošanu dalībvalstīs pastāv efektīvs mehānisms, kas ļauj datu subjektiem piekļūt, labot un dzēst savus personas datus *SIS* II vai saņemt kompensāciju saistībā ar neprecīziem datiem. Tomēr trūkst standartizētas informācijas par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem valsts līmenī. Lai gan tiesiskās aizsardzības līdzekļu iegūšanas procedūru klāstā var ietilpt datu kontroliera vai uzraugošās iestādes veiktās darbības, iepriekš minētā problēma īpaši attiecas uz tiesām, kur ir sarežģīti iegūt informāciju par regresa pieprasījumu skaitu.

Citas jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi, ir šādas: procedūras un dokumenti, kas saistīti ar datu drošību, — saskaņā ar ieteikumiem Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja veiktajā

[33] Komisijas dienestu darba dokumenta 17.3. iedaļa.

[34] Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1987/2006 25. panta 2. punktu, ja attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kuram ir tiesības brīvi pārvietoties Kopienā, ir saņemta pozitīva atbilde par brīdinājumu par ieceļošanas vai uzturēšanās atteikumu, tad dalībvalsts, kas izpilda brīdinājumu, tūlīt konsultējas ar ievadītāju dalībvalsti, izmantojot savu *SIRENE* biroju, lai nekavējoties lemtu par veicamo rīcību.

[35] Komisijas dienestu darba dokumenta 7.2. iedaļa

[36] (Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regula (ES) 2016/679 un Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Direktīva (ES) 2016/680).

revīzijā —, kā arī datu kvalitāte, tostarp centrālās *SIS* II līmeņa pasākumi un valstu prakses saskaņošana[37].

Turklāt tiesību instrumentu formulējums tiks pārskatīts, lai atspoguļotu jauno ES datu aizsardzības tiesisko regulējumu[38]. Komisija iesniegs priekšlikumus tiesību instrumentu grozījumiem, pieprasot izstrādāt standartizētu ikgadēju statistikas dokumentu kopumu. Tas sniegtu iespēju konsekventi ziņot par darbībām tiesiskās aizsardzības līdzekļu jomā valstu līmenī, tostarp par datu kontroliera, uzraugošās iestādes un tiesu darbībām. Turklāt Komisija rūpīgi pārbaudīs *eu-Lisa* reakciju uz tās drošības revīziju.

4.3.11. Centrālās *SIS* II drošība ir efektīvi nodrošināta[39]

Komisija ir lūgusi *eu-LISA* iesniegt sīku uzskaitījumu par kritiskākajiem tīkla incidentiem, kas ietekmējuši *SIS* II pieejamību kopš tās darbības sākuma. Tika pierādīts, ka nav bijis nopietnu incidentu, kad būtu pastāvējis datu apdraudējuma risks centrālajā līmenī.

Secinājums: pamatojoties uz drošības revīzijas sīki izstrādātajiem procesuālajiem konstatējumiem, var kopumā secināt, ka centrālās SIS II drošības līmenis ir augsts.

4.4. VAI *SIS* II IR SASKAŅOTA AR CITIEM ATTIECĪGAJIEM ES TIESĪBU AKTIEM?

SIS II var efektīvi darboties tikai sinerģijā ar visiem instrumentiem, kas atbalsta tiesībaizsardzības iestāžu un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās. Šajā jomā ir trīs galvenās problēmas.

4.4.1. Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) pamatlēmums[40]

Ja ir zināma tās personas atrašanās vieta, kura tiek meklēta izdošanai, Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) pamatlēmums paredz tiešu ordera nosūtīšanu attiecīgo tiesu iestāžu starpā. Tomēr dažas tiesu iestādes uzstāj, ka ir jāizveido brīdinājums *SIS* II un visiem *SIRENE* birojiem jāveic pārbaude un apstiprināšana; tas uzskatāms par nevajadzīgu un neefektīvu darbu.

SIRENE biroji ir iesaistīti arī nodošanas un izdošanas procedūrās. Visā procedūras gaitā ir nepieciešama cieša tiesu iestāžu un *SIRENE* biroju sadarbība, lai saskaņotu EAO izdošanas un izpildes juridiskos un darbības aspektus. Nepieciešama arī turpmāka obligāto un fakultatīvo pamatojumu saistībā ar atteikšanos atzīt EAO un brīdinājumu iezīmēšanas procedūru saskaņošana[41].

Secinājums: Komisija kopā ar citām ar EAO saistītām lietām dalībvalstīm izvirzīs šādus jautājumus:

---

[37] Komisijas dienestu darba dokumenta I pielikuma 108. numurs.

[38] Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Direktīva (ES) 2016/680 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu krimināLsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.).

[39] Komisijas dienestu darba dokumenta 6.3. iedaļa.

[40] Padomes 2002. gada 13. jūnija pamatlēmums 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV L 190, 18.7.2002., 1.–20. lpp.).

[41] Komisijas dienestu darba dokumenta 9.1. iedaļa.

- problēmas, ko rada *SIS* II brīdinājumu izveide gadījumos, kad personas atrašanās vieta jau ir zināma un apstiprināta, un
- ar nodošanu saistītās problēmas, un centīsies kopā ar tiesu un tiesībaizsardzības iestādēm atrast jomas, kurās ir iespējams izveidot vienotu praksi un saskaņot procedūras.

4.4.2. Atgriešanas direktīva[42]

Izvērtējumā norādīts, ka pastāv saikne, kā arī konsekvences trūkums starp ieceļošanas aizliegumiem, kas noteikti Atgriešanas direktīvā, un brīdinājumiem par ieceļošanas vai uzturēšanās atteikumu, kas noteikti Regulā (EK) Nr. 1987/2006, pat attiecībā uz ieceļošanas aizliegumu derīguma termiņu *SIS* II. Tas ne tikai ierobežo vēlamo ieceļošanas aizliegumu spēkā esību ES mērogā, bet arī rada brīdinājumu izsniegšanas kritēriju saskaņošanas trūkumu. Labāku saskaņošanas līmeni varētu sasniegt, ja tiktu noteikts obligāts pienākums ievadīt visus ieceļošanas aizliegumus *SIS* II brīdī, kad tie stājas spēkā, taču paredzamo *SIS* II izmaiņu efektivitāte varētu tikt paaugstināta, ieviešot saskaņošanas prasību minimumu dalībvalstīs attiecībā uz personām, kam piemērots atgriešanas lēmums vai citas dalībvalsts izsniegts ieceļošanas aizliegums[43].

Secinājums: Komisija iesniegs virkni priekšlikumu informācijas apmaiņas un procedūru saskaņošanas jomās.

4.4.3. Šengenas Robežu kodekss

Biežāk veicot datu salīdzināšanu *SIS* II, tiek radīta būtiska pievienotā vērtība. Dalībvalstis jārosina pilnīgi piemērot Šengenas Robežu kodeksa noteikumus, kuri paredz pienākumu tieši salīdzināt datus ar *SIS* II trešo valstu valstspiederīgajiem veiktās robežkontroles gadījumā. Dalībvalstīm būtu sistemātiski jāveic pieprasījumi *SIS* II, t. i., jāveic 100 % pārbaude.

Šāds secinājums ir atspoguļots arī 4.3.4. iedaļā.

4.5. VAI *SIS* II IR BIJUSI ATBILSTOŠA TAI IZVIRZĪTAJIEM MĒRĶIEM?

Kā uzsvērts Eiropas Drošības programmā, šobrīd *SIS* II ir vissvarīgākais un visplašāk izmantotais informācijas apmaiņas instruments Eiropā[44] Tikai 2015. gadā vien dalībvalstis apmainījās ar 1,8 miljoniem veidlapu *SIRENE* birojos, tostarp ar *SIS* II saistītu informāciju[45], un tas uzskatāmi parāda milzīgo informācijas apmaiņas apjomu, kas tiek veikts, pamatojoties uz *SIS* II brīdinājumiem, tādējādi padarot *SIS* II par visnozīmīgāko drošības platformu Eiropā.

Eiropadome un Tieslietu un iekšlietu padome atkārtoti ir norādījušas uz *SIS* II nozīmi datu apmaiņas jomā un to personu atrašanā, kas tiek turētas aizdomās par teroristiskiem nodarījumiem vai ir ārvalstu kaujinieki teroristi, un apgalvojušas, ka cīņā pret terorismu ir jāizmanto visas *SIS* sniegtās iespējas.

Padome 2014. gada jūnijā aicināja dalībvalstis pilnībā izmantot *SIS* II terorisma apkarošanas nolūkiem. 2015. gada 30. janvārī pēc teroristu uzbrukuma Francijas laikrakstam *Charlie*

[42] Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, OV L 348, 24.12.2008., 98.–107. lpp.

[43] Komisijas dienestu darba dokumenta 8. iedaļa

[44] COM(2015) 185.

[45] Komisijas dienestu darba dokumenta 16.4. iedaļa.

Hebdo Parīzē tieslietu un iekšlietu ministri arī norādīja, ka *SIS* II iespējas varētu tikt labāk izmantotas[46]. Padome 2015. gada 20. novembra secinājumos, kas tika sagatavoti pēc teroristu uzbrukumiem Parīzē, vērsa uzmanību uz to, ka ir svarīgi sistemātiski salīdzināt datus ar *SIS* II, veicot tādu trešo valstu valstspiederīgo drošības pārbaudes, kuri nelegāli ieceļo Šengenas zonā, kā arī veicot ES valstspiederīgo robežkontroli. Eiropols uzsvēra *SIS* II kā izlūkošanas un izmeklēšanas avota nozīmi.

Padome arī vairākkārt uzsvēra, ka *SIS* II ir Eiropas atgriešanas politikas veicināšanas instruments. Eiropadome uzskata[47], ka *SIS* II tvērums būtu jāpaplašina, lai iekļautu tajā arī lēmumus par atgriešanu[48]. Padome 2015. gada 14. septembrī pieņēma secinājumus efektīvākai *SIS* II izmantošanai neatbilstīgo migrantu ieceļošanas un uzturēšanās atteikumiem. Padome 2015. gada 8. oktobrī norādīja, ka gaida priekšizpētē pamatotus Komisijas priekšlikumus par visu ieceļošanas aizliegumu un atgriešanas lēmumu obligātu ievadīšanu *SIS* II, lai ļautu pēc iespējas ātrāk sākt to savstarpēju atzīšanu un izpildi. Arī Eiropas Parlaments savā rezolūcijā par Eiropas iedzīvotāju radikalizēšanās un teroristu kustību veiktās viņu vervēšanas nepieļaušanu uzskata *SIS* II par galveno instrumentu informācijas apmaiņai par teroristu radikalizāciju, lai nepieļautu viņu izbraukšanu un varētu paredzēt viņu atgriešanos[49].

Secinājums: ņemot vērā pašreizējās drošības un migrācijas problēmas un no tām izrietošo pieaugošo un plašāko *SIS* II izmantošanu ar nozīmīgām sekmēm, Komisija uzskata, ka *SIS* II pamatojums joprojām ir spēkā. Kā tika uzsvērts 4.3.1. iedaļā, lai to sasniegtu, ir jāsaglabā *SIS* elastīgums un spēja ātri ieviest jaunas izmaiņas darbībā.

4.6. VAI *SIS* MĒRĶU SASNIEGŠANA IR BIJUSI EFEKTĪVA? — ŠENGENAS IZIRŠANAS IZMAKSAS[50]

Neatkarīgi no vairākiem konstatējumiem par to, kā būtu jāuzlabo tehnisko darbību un darba metožu produktivitāte, *SIS* II ir pirmām kārtām operētājsistēma, un tādēļ izvērtējumā pamatā gaidāmi konstatējumi efektivitātes, nozīmīguma, ES pievienotās vērtības un saskanības ar citām ES iniciatīvām jomā. Tomēr šajā kontekstā ir jāveic pētījumi arī par produktivitāti stratēģiskā līmenī. Ņemot vērā, ka šis ir galvenais kompensējošais pasākums saistībā ar Šengenas zonas iekšējo robežu likvidēšanu, ir jārisina jautājums: "Vai mēs varam turpināt strādāt bez *SIS*?"

Eiropas Savienībai un dalībvalstīm radītās attīstības un darbības izmaksas saistībā ar *SIS* II ir jāaprēķina, ņemot vērā sistēmas tehnisko arhitektūru, galvenokārt faktu, ka to veido trīs galvenās sastāvdaļas — centrālā sistēma, valstu sistēmas un sakaru infrastruktūra.

Kopējā summa no ES budžeta, kas iztērētā centrālās *SIS* II izveidei laikposmā no 2002. gada līdz 2013. gadam ir EUR 152 961 319, lai gan sākotnēji tika piešķirta lielāka summa — vairāk nekā EUR 175 352 417.

---

[46] Rīgā pieņemtais kopīgais paziņojums pēc tieslietu un iekšlietu ministru neformālās sanāksmes, kas notika Rīgā 2015. gada 29. un 30. janvārī.

[47] Eiropadomes 2015. gada 25. un 26. jūnija secinājumi (ST 22 2015 INIT).

[48] Padomes secinājumi par *SIS* II brīdinājumiem ieceļošanas un uzturēšanās atteikuma nolūkiem saskaņā ar *SIS* II Regulas par atgriešanas lēmumu 24. pantu (ST11648/15).

[49] 2015. gada 25. novembra rezolūcija (2015/2063(P8_TA(2015)0410).

[50] Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Padomei: Atpakaļceļš uz Šengenu — Ceļvedis. Brisele, 4.3.2016. COM(2016) 120 *final*.

Papildus tam centrālās *SIS* II ikgadējās uzturēšanas izmaksas 2014. gadā bija EUR 7 794 732,35 un 2015. gadā — EUR 5 631 826,58.

Tā kā dalībvalstis ir atbildīgas par savu valsts sistēmu izveidi, darbību un uzturēšanu, tām ir jāsedz vienreizējās savu *N.SIS* II[51] izveides un ikgadējās uzturēšanas izmaksas. Saskaņā ar izmaksu modeli, kas izveidots pētījumā par iespējamiem *SIS* II arhitektūras uzlabojumiem, valstu vidējās galīgās izmaksas otrās paaudzes *SIS* II ieviešanai, ieskaitot vienreizējās un kārtējās izmaksas, reprezentatīvā desmit apskatīto dalībvalstu paraugā veidoja EUR 16 628 miljonus katrai dalībvalstij[52].

Tomēr izmaksu analīze ir jāveic, ņemot vērā to, ka *SIS* II principā ir kompensējošs pasākums iekšējās robežkontroles atcelšanai Šengenas zonā. Bez *SIS* II zona bez iekšējām robežām diez vai būtu iespējama. Komisija savā paziņojumā "Atpakaļceļš uz Šengenu – Ceļvedis"[53] apgalvo, ka ilglaicīgas iekšējās robežkontroles atjaunošana ES iekšienē ne tikai traucētu personu brīvu pārvietošanos, bet arī radītu būtiskas ekonomiskās izmaksas.

Saskaņā ar Komisijas aplēsēm:

- pilnvērtīgas robežkontroles atjaunošana Šengenas zonā katru gadu radītu tūlītējas tiešās izmaksas EUR 5–18 miljardu apmērā;
- tādām dalībvalstīm kā Polija, Nīderlande vai Vācija rastos vairāk nekā EUR 500 miljonu lielas papildu izmaksas par tirgoto preču autopārvadājumiem, savukārt uzņēmumiem no citām dalībvalstīm, piemēram, Spānijas vai Čehijas Republikas, nāktos papildu izmaksām iztērēt vairāk nekā EUR 200 miljonus;
- pārrobežu darbiniekiem (1,7 miljonam darbinieku ES) un citiem svārstmigrantiem robežkontrole radītu EUR 1,3–5,2 miljardus lielus zaudējumus zaudētā laika izteiksmē;
- vismaz par 13 miljoniem samazinātos tūristu pārnakšņošanu skaits, un tūrisma nozarei tas izmaksātu EUR 1,2 miljardus;
- valdībām nāktos segt administratīvās izmaksas EUR 0,6–5,8 miljardu apmērā, jo būtu jāpalielina robežkontrolē nodarbināto skaits.

Vidējā termiņā netiešās izmaksas ES iekšienē var būt ievērojami augstākas, ņemot vērā iepriekš nepieredzēto ietekmi uz Kopienas iekšējo tirdzniecību, ieguldījumiem un mobilitāti.

Secinājums: izmaksas par *SIS* II izveidi un uzturēšanu, kas ļauj nodrošināt labi funkcionējošu zonu bez iekšējās robežkontroles, daudzkārt atsver izmaksas, kādas rastos, ja *SIS* II nebūtu un būtu jāatjauno robežkontrole.

5. SECINĀJUMI UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA

SIS II darbojas laikā, kad ir visnopietnākās bažas par drošību, pārrobežu noziedzību un neatbilstīgu migrāciju — dažiem vislielākajiem globāla mēroga izaicinājumiem. Vispārējā izvērtējumā ir apstiprinātas sistēmas izcilās darbības un tehniskās sekmes. Ir skaidrs, ka neviena operatīvā sistēma un tās juridiskais pamats nebūs ideāli un ir nepieciešami nepārtraukti uzlabojumi, tāpēc Komisija, pamatojoties uz dalībvalstu un *eu-LISA* sniegtajiem novērojumiem un pateicoties to atbalstam, ir identificējusi iespējas, kā vēl vairāk uzlabot

[51] *N.SIS* II ir tehniskais un juridiskais termins, ko lieto attiecībā uz valstu *SIS* tehnisko īstenošanu.

[52] Pētījums veikts pēc Eiropas Komisijas pasūtījuma: Iespējamo *SIS* II arhitektūras uzlabojumu IKT ietekmes novērtējums.

[53] COM(2016) 120 *final*.

SIS II efektivitāti, lietderīgumu, nozīmīgumu, saskaņotību un ES pievienoto vērtību gan centrālā līmenī, gan dažās dalībvalstīs, kurās tehniskā un operatīvā īstenošana varētu tikt uzlabota. Proti, ir jāturpina pilnveidot tiesisko regulējumu, lai labāk atspoguļotu darbības izaicinājumus drošības jomā, stingrāk jāsaskaņo sistēmas izmantošanas noteikumi, lai risinātu neatbilstīgas migrācijas jautājumu, kā arī jāuzlabo datu aizsardzības uzraudzība, izmantojot statistikas ziņojumus.

SIS II ir uzrādījusi efektīvus darbības rezultātus, kurus iespējams sasniegt, tikai pateicoties Eiropas mēroga sadarbībai gan stratēģiskā, gan darbības līmenī. Izmantojot visus nolīgumos un citos atbilstošajos tiesību instrumentos pieejamos rīkus, Komisija izvēlas divējādu pieeju attiecībā uz dalībvalstīm, proti: tā stingri atbalsta dalībvalstu spējas, lai optimizētu *SIS* II izmantošanu. Visu ieinteresēto personu izrādītā motivācija un praktiskā sadarbība ir ļāvusi palielināt un labāk saskaņot sistēmas izmantošanu. Nopietnu *SIS* II īstenošanas trūkumu gadījumā Komisija arī pārbauda, vai netiek pārkāpti ES tiesību akti, un izmanto *EU Pilot* procedūru, saglabājot iespēju ierosināt prasību par pārkāpumu.

Komisija sadarbojas ar dalībvalstīm *SIS* II pareizas izmantošanas jautājumā arī citos veidos:

- Šengenas izvērtējuma mehānisms rada būtiski svarīgu iespēju pārbaudīt sistēmas faktisko izmantošanu un funkcionēšanu uz vietas, tas palīdz arī uzlabot situāciju vērtētajā dalībvalstī; atkārtota izvērtēšana uz vietas ir veicama gadījumos, kad vērtētajā dalībvalstī ir atklāti nopietni trūkumi;
- regulāras *SISVIS* komitejas tikšanās (septiņas reizes gadā); katras dalībvalsts delegācija ir viens tehniskais un viens darbības eksperts; Komiteja palīdz Komisijai īstenot *SIS* tiesību instrumentus un sniedz vislabāko iespēju risināt jebkādas radušās problēmas; tikšanās nodrošina pārredzamību un ļauj izdarīt zināmu spiedienu uz dalībvalstīm trūkumu novēršanai;
- aktīva Komisijas iesaiste visos par *SIS* II organizētājos apmācības kursos un konferencēs (vismaz piecas reizes gadā);
- Komisijas 2015. gada 16. decembrī pieņemtais Ieteikums par ieteikumu un paraugprakses katalogu par *SIS* II izmantošanu[54], kas palīdz saskaņot procedūras, un visas ieinteresētās personas to izmanto kā būtisku atsauces dokumentu.

Turklāt, lai risinātu izvērtējumā norādītās problēmas, kurām nepieciešami grozījumi tiesību aktos, Komisija, izmantojot savas iniciatīvas tiesības atbilstīgi Līgumam par Eiropas Savienības darbību, plāno līdz 2016. gada decembra beigām iesniegt priekšlikumu par *SIS* juridiskā pamata grozīšanu. Komisija arī ņems vērā saskaņā ar Komisijas paziņojumu "Spēcīgākas un viedākas robežu un drošības informācijas sistēmas"[55] izveidotās augsta līmeņa ekspertu grupas apsvērumus, kuru rezultātā 2017. gada jūnijā iespējams vēl viens priekšlikums.

[54] Komisijas ieteikums, ar ko izveido ieteikumu un paraugprakses katalogu par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS* II) pareizu piemērošanu un papildinformācijas apmaiņu starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm, kuras īsteno un izmanto *SIS* II (C(2015)9169/1).

[55] COM(2016) 205 *final*.